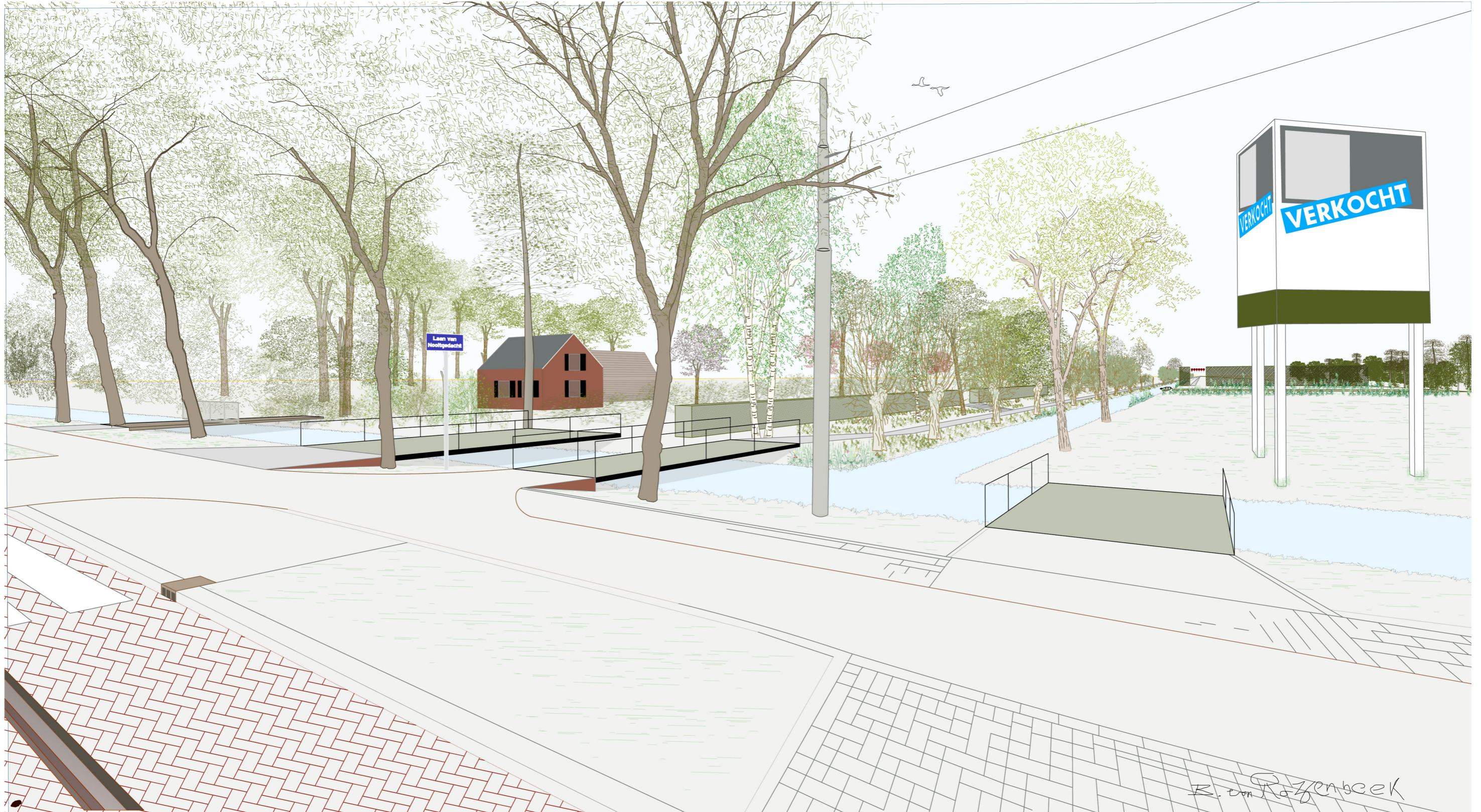

Rewilding: Laan van Nooitgedacht

AANBLIK VANAF DE 'S-GRAVENWEG

B. van Rozenbeek

Rewilding: Laan van Nooitgedacht

De Laan van Nooitgedacht laat een Kralingen zien dat elders, dan toch voornamelijk ten westen van de rijksweg, goeddeels is verdwenen. Langs het laantje tekenen zich nog voorzichtig de contouren af van een veenlandschap waarvan de ontginningsstructuur aan de basis heeft gelegen van de ruimtelijke ontwikkeling van het Ambacht Kralingen. Het laantje zelf is daarbij al terug te vinden op kaarten uit de achttiende eeuw en is een voortzetting van een weggetje dat de voormalige veenplas, waarin na opspuiting thans het Kralingse Bos is gelegen, in een rechte lijn verbond met de dijk langs de Maas. Hier stond ooit een molen genaamd De Ezel. Deze was in bedrijf bij katoendrukkerij Non Plus Ultra en leeft na wederdoping tot De Lelie voort aan de oever van de Kralingseplas. Aan de overzijde van het water ligt volkstuinpark Nooit Gedacht, opgericht in 1914 is dit een van Neerlands oudste maar ook kleinste volkstuinverenigingen. Voordien was hier met name glastuinbouw met gewassen als komkommer. Vergelijkbare ontwikkelingen zijn in ons land op tal van plekken terug te vinden als gevolg van de veenwinning. De hier bedoelde veenkade is daarmee op zich niet uniek, en ook de flankerende sloot is er een van de talrijke die het gebied kenmerkte en een waar grote delen van Nederland mee vergeven is. De bijzonderheid evenwel schuilt in het gegeven dat het laantje met sloot en aangrenzend elzenbroekbosje door een historische speling van het lot deel uit maakt van het bescheiden maar wezenlijke onbebouwde deel van Kralingen tussen het Kralingse bos

en de Esch. Deze onbebouwde ruimte is in de kern een wellicht bont onsamenhangend geheel van verblijfsgebieden, juist een kwaliteit - hier en daar qua ontwikkeling en vormgeving soms wat achtergebleven bij de waan van de dag - die op een zekere kan waardering rekenen, waarbij dat achterblijven ook een voorsprong kan betekenen. De meeste zich er vestigende planten en dieren zijn voor ontwerpgrillen minder gevoelig dan voor de verstoring van hun directe omgeving.

Het voornaamste doel van dit voorstel richt zich op het nauwelijks zichtbare, het onttemmen, misschien deels zelfs verwilderen: namelijk het afstemmen van het beheer op de rijpheid van de zaden van zich vestigende inheemse wilde planten, zodat er op termijn een duurzame bloemenrijkdom kan ontstaan die het laantje een nog fraaiere aanblik geeft en tevens de biologische verscheidenheid vergroot. Het veranderen van het beheer maakt daarmee de weg vrij naar een buitengewone mogelijkheid tot het tastbaar maken van een oorspronkelijker veenlandschap, en zet op bescheiden schaal de deur open naar

Links : Laan van Nooitgedacht met brug gezien vanaf de 's-Gravenweg in 1927. Het staketsel was een tijdelijke voorziening voor het opspuiten van de veenplassen ten behoeve van het huidige het bos.
beeld : Gemeente archief

Ringvaart langs de Kralingseweg ter hoogte van de Laan van Nooitgedacht in 1927.
beeld : Gemeente archief

's-Gravenweg 216 en 208 gezien vanaf de Burgemeester Oudlaan, beide gebouwen zijn gesloopt. Jaren zeventig.
beeld : Rijksarchief

Boven : 's-Gravenweg met bruggetjes begin twintigste eeuw.
Bron : Gemeentearchief

's-Gravenweg 216 in de jaren zeventig
beeld ; Rijksarchief

Huidige situatie van de 's-Gravenweg ter hoogte van de Laan van Nooitgedacht. Rechts onder in beeld een schelpenpad dat door de bloemenweide over de Burgemeester Oudlaan voert inspireert tot de gedachte de wandelroute aan de overzijde door te kunnen zetten langs de technische ruimte van de metro, achter de vacante kavel langs met een bocht richting Laan van Nooitgedacht.

Rewilding: Laan van Nooitgedacht

kwaliteiten die ooit vanzelfsprekend waren. De relatief natte bodem langs de Laan van Nooitgedacht is paradoxaal genoeg iets van een zeldzaamheid geworden in ons polderland, het extensief beheren van grasland op dergelijke gronden nog zeldzamer.

De aanwezigheid van een sloot is daarom voor het welslagen van het project even wezenlijk als vanzelfsprekend. Niet alleen zijn sloten onderdeel van de eeuwenoude ontwateringsstructuur die bewoning onder de zeespiegel mogelijk maakt, ook heeft de aanwezigheid van sloten en daardoor slootranden in potentie een grote toegevoegde waarde voor de biologische vers-

cheidenheid en het in stand houden of zelfs verbeteren van de milieukwaliteit. Dieren en planten leven in de sloten en de begroeide walkanten en verplaatsen en verspreiden zich langs en over het water tussen geschikte verblijfsgebieden; omringende bosjes, parken, bloemenweiden. Veel insecten en andere dieren, zoals vogels die leven van deze insecten, zijn eenvoudigweg afhankelijk van sloten om te kunnen overleven. Om over de complexe samenhang tussen het leven van sommige planten en dieren nog maar te zwijgen.

Gelukkig komen we meer en meer tot de ontdekking dat sloten best bijzonder zijn, niet alleen als

cultuurhistorisch erfgoed, maar ook als gangmaker voor biodiversiteit en als makker in de strijd tegen klimaatverandering.

De herontdekking gaat helaas vooralsnog vooral op voor de boerensloot, wellicht omdat op papier de kansen voor een opleving van de stadssloot eigenlijk al besloten liggen in het gebruik van de veel minder tot de verbeelding sprekende benaming; watergang. De matige potentie voor kwaliteitsverbetering wordt echter door de beheerders met name gemotiveerd vanuit kostenoverwegingen, waarbij zoals zo dikwijls aan de kwaliteit zelf geen waarde wordt toegekend anders dan aan stadswater zoals de Rotte. Een

schrale oogst voor een stad die ooit met het singelplan furor maakte.

Dit project breekt dan ook een lans voor deze sloot en voor al die andere sloten. Die, die er nog zijn maar ook zeker die, die ernaar snaken terug te keren. Het water is er immers nog. Het zit alleen verstopt, maar met een inlaat kan vanuit het Buizengat onder de Honingerdijk door, via de Groene Wetering en Laan van Woudestein zelfs langs de Laan van Nooitgedacht Maaswater stromen.

Voor vissen is het van belang overwinteringsplaatsen te creëren en verbindingen te verbeteren.

Duikers kunnen bijvoorbeeld worden vervangen door bruggen waardoor migratie tussen diepere overwinteringsplaatsen en ondiepe paaiplassen mogelijk wordt. Beschoeiingen kunnen onder de waterlijn worden aangebracht opdat dieren en planten eenvoudiger voet aan wal kunnen zetten. Natuurvriendelijke oevers, zoals men onder beheerders zacht glooiende walkanten pleegt te noemen, zullen het misschien nooit worden, ook een egel kan geboden toegang wel waarderen. Daarnaast zal het aantal micro-biotopen zowel in het water als op de oever toenemen, weldadig voor talloze organismen die op de meeste lijstjes, zeker in stedelijke context, doorgaans ontbreken.

Panorama van Laan van Nooitgedacht ten behoeve van het inventariseren van de aanwezige beplanting.

Rewilding: Laan van Nooitgedacht

HET PLAN

De kern van het plan ligt in het veranderen van het beheer waardoor natuurlijke processen de ruimte krijgen die het laantje een rijkere aanblik zullen geven. Daarnaast zal met bewoners van de aanliggende percelen worden beken welke exoten op termijn gerooid kunnen worden zodat de bloemrijke zoom- en mantelvegetatie, met daarin enkele grotere bomen tot wasdom kunnen komen. Dit is niet zelden een langdurig proces, over meerder jaren, waarbij verkeerd ingezet beheer soms tot stappen achteruit leidt. De materiële ingrepen die hier worden voorgesteld zijn moeten als dienend worden gezien aan het streefbeeld van een bloemrijk laantje.

1 Bruggen vanaf de 's-Gravenweg vervangen duikers zodat water de ruimte krijgt en de bruggen vervlogen herinneringen ophalen.

2 Vis- faunapassage onder 's-Gravenweg

3 Toegangspoort voorzien van 'tijdsloot' die toegang biedt tot het *Land van Nooitgedacht* - een landje gelegen tussen Volstuinpark Nooit Gedacht

4 Plankierenpad voor de avonturier. Het pad ligt in het verlengde van het schelpenpaadje door de bloemenweide op de Burgemeester Oudlaan. Sociale veiligheid rond de metrovoorziening neemt af, terwijl de wandelaar wordt beloond.

5 Natuurspeelplaats

6 Burtcomposthoop

7 Toegangshek naar VTV Nooit Gedacht

8 Voetveertje over erfsloot

9 Molengedenksteen ter herinnering aan molen De Ezel die ooit aan het laantje stond.

10 Bloemrijk beheren van Laan van Nooitgedacht door minder te maaien, te maaien na de zaadvorming en de bodem te versralen door het maaisel af te voeren. Tegelijk wordt in overleg met aanliggende bewoners welke exoten

zouden kunnen worden gerooid ten gunste van een bestendige vestging van inheemse bloemen en kruiden.

11 Harde te hoge beschoeiingen worden vervangen door varianten onder de waterlijn.

12 Kanoplatform voor exploratie van de ringvaart

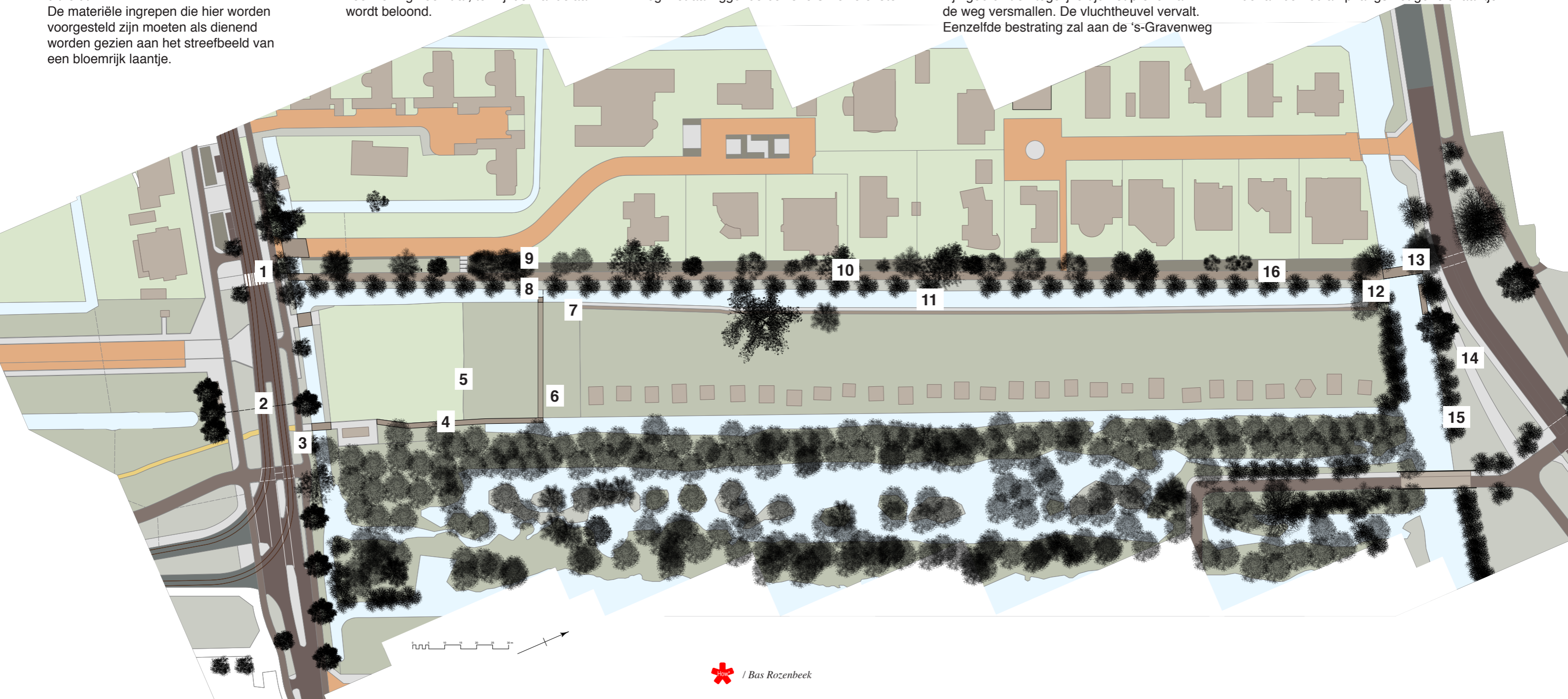
13 Oversteekplaats voor voetgangers vanuit Laan van Nooitgedacht

14 Manegelaantje tot het Onderlangs met gebakken rode klinkers bestraten, zoals die al voor de bosweg, de Prinses Beatrixlaan zijn gebruikt en tegelijkertijd het profiel van de weg versmallen. De vluchtheuvel verval. Eenzelfde bestrating zal aan de 's-Gravenweg

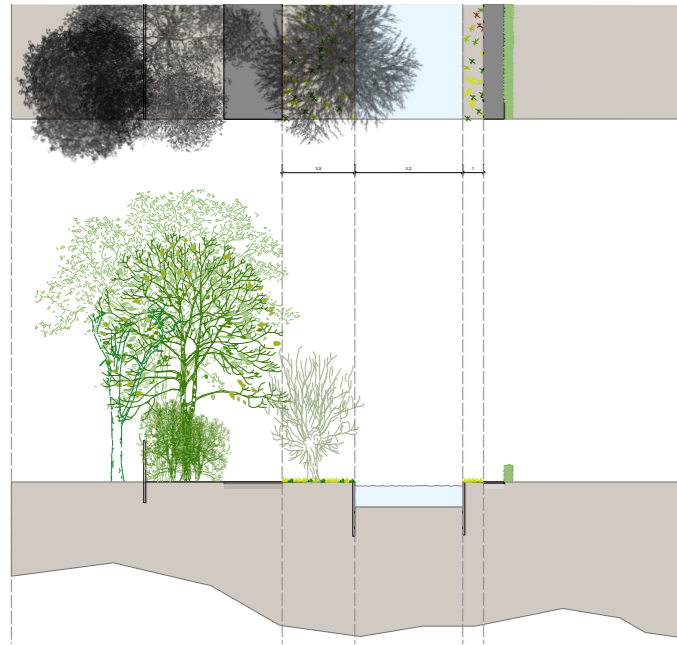
hetzelfde effect teweeg brengen. De elegante oneffendheden van klinkerwegen en de duidelijke ruis die door aanraking met de banden wordt veroorzaakt zullen bestuurders langzamer laten rijden.

15 In standhouden van de huidige 'shared space' voor fietsers en voetgangers tot juist over de brug. Een versmalling van het huidige wegprofiel van de Kralingseweg maakt ontwarring van fiets en voetganger mogelijk, waardoor een verbeterde aansluiting voor zowel fietsers als voetgangers mogelijk is.

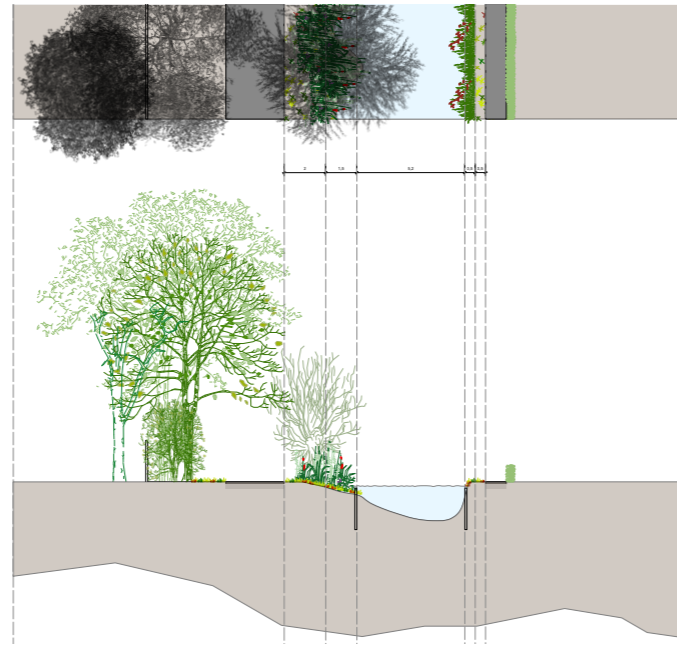
16 Vleermuisvriendelijke verlichting of zogenaamde amber ledlamp langs het gehele laantje.

Rewilding: Laan van Nooitgedacht

Huidige walkanten

Schoeiing onder waterlijn, verbindende oever

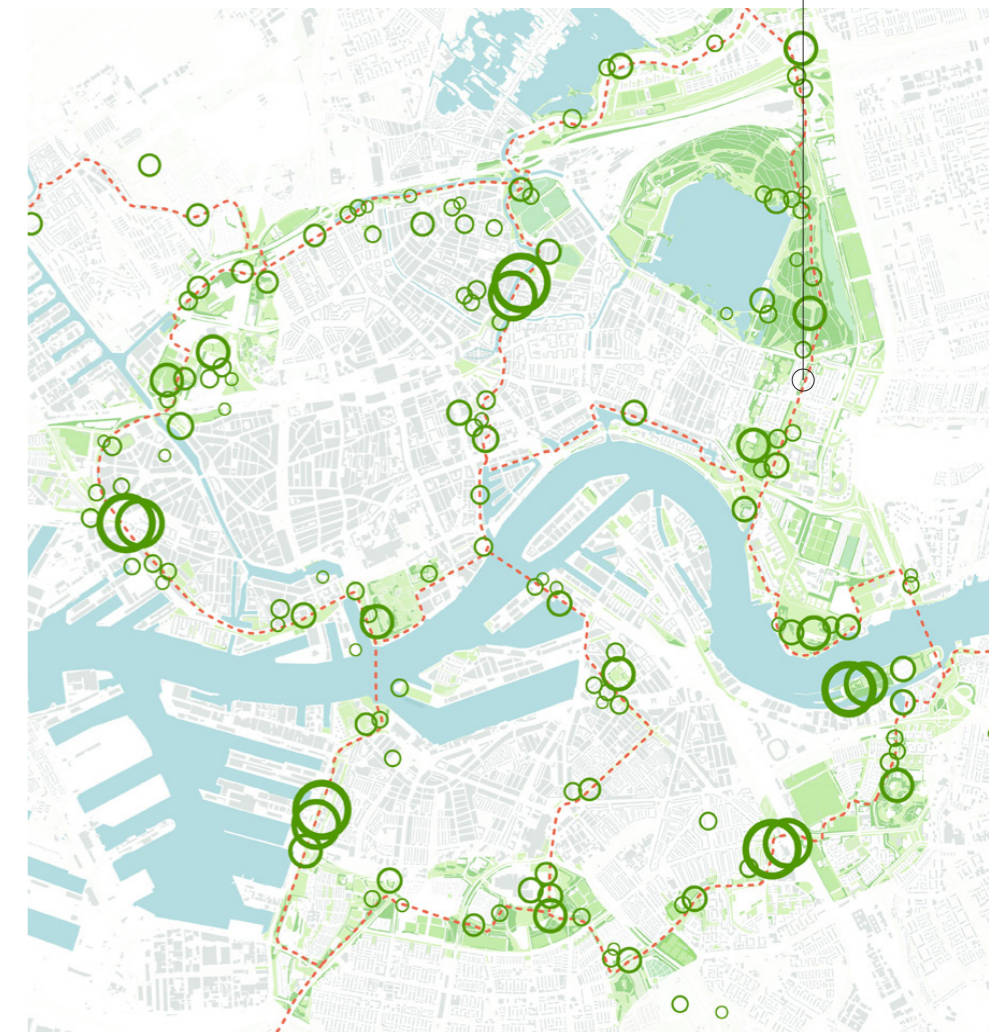
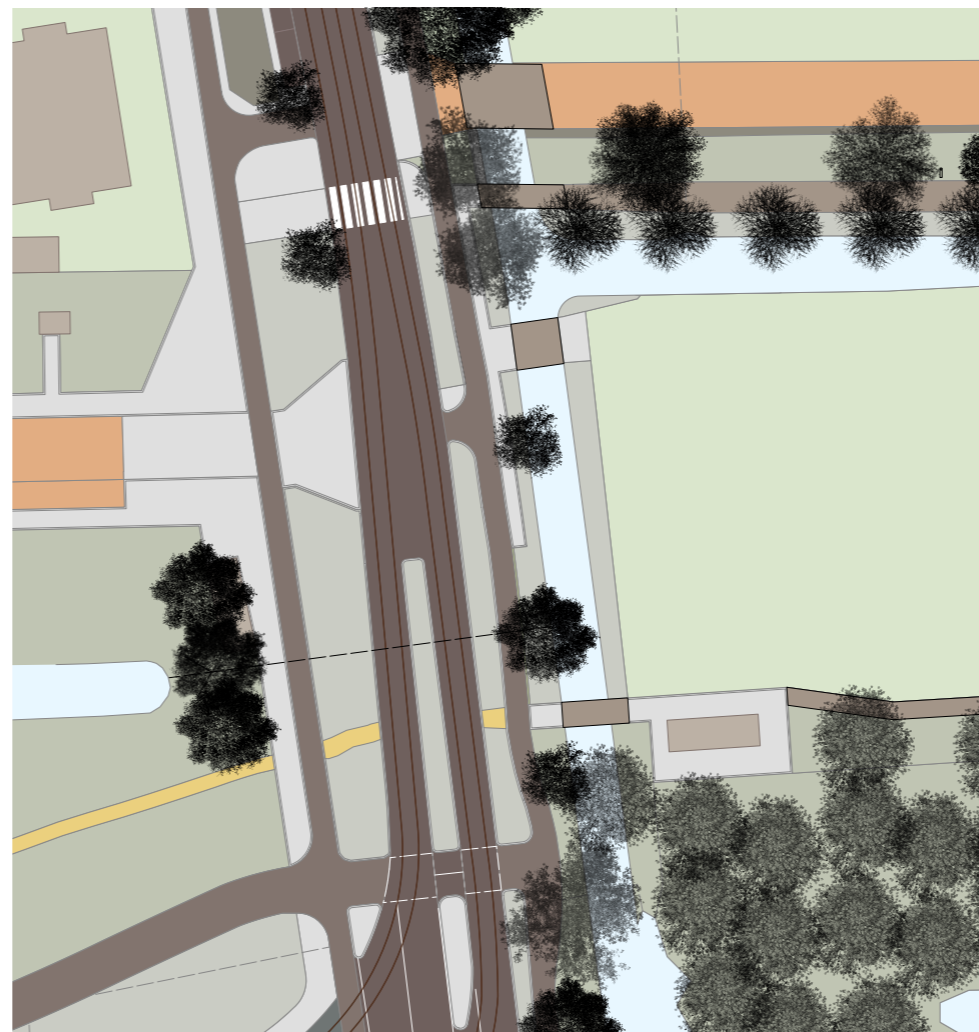
Plek voor een kanovlonder

Laan van Nooitgedacht als onderdeel van van een grotere groene ruimte; de Groene Marathon beeld : de Groene Marathon

Versmalling van het wegprofiel van de Kralingse weg zal de overgang naar het bos vanzelfsprekender maken.

Een klinkerbestrating vanaf de 's-Gravenclave tot aan de Schultz-Van Hagen zal de vaart er uit halen waardoor oversteken zonder VOP veilig kan vanaf het schelpenpad op de Burgemeester Oudlaan.

Rewilding: Laan van Nooitgedacht

Colofon:

Kralingen aan de Maas is een initiatief van Bewoners Honingerdijk en Omgeving, Bewoners Oostzeedijk Beneden, Bewoners Woonwijk Leonidas, Bewonersplatform DWL-De Esch, Bewonersvereniging Kralingen-Oost, Impact Afstemgroep, Gebiedscommissie Kralingen-Crooswijk, Stichting GroenWaarde, Stichting Kinderopvang Kralingen, Stichting Oude Plantage, Stichting Super-Actief, Stichting Trompenburg Tuinen & Arboretum, Volkstuin Vereniging Nooit Gedacht Rotterdam.

Dit plan is een ruimtelijke en verbeeldende verderzetting van het initiatief dat ir. Oskar E. Jansen heeft genomen om het beheer aan de Laan van Nooitgedacht daadwerkelijk te veranderen.